

บทวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของ วัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร : การวิจัยแบบผสมวิธี

อารยา เชียงของ*

ปราณีมา ทองศรี** ชะไมพร ธรรมวาสิทธิ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนลำดับขั้นเชิงอธิบาย มีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ 2 กรุงเทพมหานคร ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยใช้ระดับชั้นการศึกษาเป็นชั้นภูมิ จำนวน 430 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลคือกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาระยะที่ 1 ที่มีคะแนนพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูงที่สุด จำนวน 15 คน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการเทียบเคียงรูปแบบ

ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบของโมเดลเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้ร้อยละ 50 และยังพบว่า พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกโดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การเห็นคุณค่าในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34, 0.21, 0.15 และ 0.15 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.17 และ -0.07 ตามลำดับ การศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายได้ว่า ความมุ่งหวังต่ออนาคต ถูกถ่ายทอดผ่านการอบรมเลี้ยงดู โดยปลูกฝังเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างฐานะทางสังคม ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรส่งผลให้ไม่สามารถศึกษาในระดับที่สูงขึ้นได้ ทั้งนี้การมีฐานะทางสังคมจะทำให้พ่อแม่ภูมิใจ เป็นที่ยอมรับทำให้มีคุณค่าในตนเอง

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศถูกกำหนดจากตัวแปรภายในบุคคล และระหว่างบุคคล ดังนั้นในการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันจึงควรดำเนินงานในทุกระดับคือระดับภายในบุคคลและระหว่างบุคคลเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างถาวร

คำสำคัญ : พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ/วัยรุ่นหญิง

*ผู้รับผิดชอบหลัก อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์และเวชศาสตร์เขตเมือง คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

**อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์และเวชศาสตร์เขตเมือง คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราธิราช

***อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลจิตเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัย นวมินทราธิราช

The Causal Model of Factors Affecting to Sexual Risk Prevention Behaviors of Female Teenagers in Bangkok: A Mixed Method Approach

Araya Chiangkong *

Praleena Thongsri ** Chamaiporn Dhamavasi***.

ABSTRACT

This research employed explanatory sequential mixed method design, which had two phases. In the first phase, a quantitative study was conducted aiming to develop and validate a causal relationship model of factors related to sexual risk prevention behaviors of female teenagers in Bangkok. The sample consisted of 430 senior high school female students of the secondary educational service area office 1 and 2 in Bangkok, which were chosen by stratified random sampling. The data were analyzed using path analysis. In the second phase, a qualitative study was conducted aiming to identify factors related to sexual risk prevention behaviors of female teenagers in Bangkok. The key informants in this phase consisted of 15 senior high school female students with the highest score of sexual risk prevention behaviors from phase 1. The data were analyzed using pattern matching.

The finding suggested that a causal relationship model was fitted with the empirical data, which explain approximately fifty percent of the variance of sexual risk prevention behaviors. It was also found that the sexual risk prevention behaviors that had positive direct effect were future orientation and self-control, proper sexual value, self-esteem, and authoritarian parenting style (0.34, 0.21, 0.15 and 0.15, respectively). Furthermore, the remaining variables in the model that had negative direct effect were sexual media perception and peer influence (-0.17 and -0.07, respectively). Regarding qualitative study, it was explained that the offspring future had been socialized through child-rearing, by cultivating on education for building the social status. The premature sexual relationship was obstructed the education advancement. The parents will be proud and accept own offspring who have well-established social status that also enhance self-esteem.

This finding demonstrated that sexual risk prevention behaviors were determined by intrapersonal and interpersonal factors. Therefore, in health promotion and prevention activities, it should implement throughout every level; at both Intrapersonal factor and Interpersonal factor; for maintaining sustainability of health behavior change.

Keywords: sexual risk prevention behaviors/female teenagers

* Corresponding Author, A lecturer of Public Health and Urban Pathology Nursing Department, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University.

** A lecturer of Public Health and Urban Pathology Nursing Department, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University.

*** A lecturer of Department of Psychiatry, Kuakarun Faculty of Nursing, Navamindradhiraj University.

ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 12-20 ปี โดยเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 1-2 ปี¹ จากธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีแรงขับทางเพศในตนเองจึงทำให้วัยรุ่นมีความต้องการทางเพศสนใจเพศตรงข้าม และมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศ เช่น มองหาผู้ที่ตนสนใจเพื่อสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดจากเหตุที่กล่าวมาถือเป็นจุดเริ่มต้นอันนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ มีการสำรวจอัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่นไทยอายุ 15-19 ปี ระหว่างปี 2549-2558 มีค่าเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 51.16 โดยในกรุงเทพมหานคร ในปี 2556-2558 พบค่าเฉลี่ยอัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 47.90, 43.50 และ 39.40 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยลดลง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ข้อมูลดังกล่าวก็ยังชี้ให้เห็นว่าปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังคงอยู่ในสังคมไทย สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาอายุระหว่าง 15-18 ปีพบว่าในจำนวนนักเรียนหญิง 497 ราย เคยมีเพศสัมพันธ์³ เมื่อเปรียบเทียบประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นหญิง มีการศึกษาโดยการสำรวจพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่5 พบว่านักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วอยู่ในช่วงร้อยละ 24.80-25.90 ส่วนนักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วอยู่ในช่วงร้อยละ 17.20-18.20 ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสัดส่วนของการเคยมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายสูงกว่าวัยรุ่นหญิง⁴ แต่เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร นั้นกลับพบว่าวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และการคลอดเช่น ความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ ภาวะซีด การติดเชื้อแบคทีเรีย การคลอดก่อนกำหนด การคลอดทารกที่มีน้ำหนักตัวน้อย การคลอดยาวนานหรือคลอดติดขัด เป็นต้น และการตั้งครรภ์อายุน้อยกว่า 20 ปี ยังมีอัตราการตายคลอดสูงเป็น 5-10 เท่า เมื่อเทียบกับหญิงตั้งครรภ์ที่อายุ 20-30 ปี⁵ นอกจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงจะเกิดผลกระทบต่อร่างกายแล้วยัง

ก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจเช่นกัน เนื่องจากสังคมไทยไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ของผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน ดังนั้นผู้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วจึงมักมีความรู้สึกหมั่นแหม่อมในตัวเอง กลัวถูกฝ่ายชายทอดทิ้ง กลัวตั้งครรภ์และหากมีการตั้งครรภ์ก่อนสมรสก็จะมีรู้สึกกดดันและรู้สึกต้องรับผิดชอบต่อการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้น⁶

ปัจจัยที่จะป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรคือพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการศึกษาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นและการศึกษาในลักษณะของปัจจัยซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงแต่ยังไม่พบการศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์เส้นทางปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่นหญิงที่พบว่ามีความเสี่ยงทางสุขภาพ และผลกระทบทางสังคมจากพฤติกรรมทางเพศมากกว่าเพศชาย⁷ จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ดังนี้ ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้แก่ ความมุ่งมั่นอดทน และการควบคุมตนเอง⁸ การเห็นคุณค่าในตนเอง⁸ และ ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ^{8,9,10} ส่วนปัจจัยระดับครอบครัว พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ^{11,12} เช่นกัน นอกจากนี้ปัจจัยระดับสังคมได้แก่สภาพแวดล้อมและสังคมที่พบว่าในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีตามกระแสโลกาภิวัตน์ วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่าย ทำให้สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางเพศ^{12,13} และ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน^{10,12} ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ หรือพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในการศึกษาที่ผู้วิจัยนำตัวแปรดังกล่าว มาเป็นตัวแปรในรูปแบบการพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ซึ่งการอธิบายความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปร ผู้วิจัยใช้แนวคิดนิเวศวิทยาเพื่อการปรับพฤติกรรม(Ecological Model for Health Promotion) อธิบายความสัมพันธ์แต่ละระดับของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศในกลุ่มของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแนวคิดนี้

สามารถอธิบายการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่เน้นขยายความถึงการปรับเปลี่ยนปัจจัยของบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม¹⁴

จากความสำคัญข้างต้นจึงเป็นที่มาในการศึกษาในครั้งนี้ โดยใช้วิธีวิจัยผสมวิธี แบบแผนลำดับขั้นเชิงอธิบาย (Mixed Methods: Explanatory Sequential Design) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อนำไปสู่การอธิบายถึงลักษณะตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง เพื่อให้ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจนมากขึ้น ผลการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสู่แนวทางในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในกรุงเทพมหานคร อันจะทำให้ลดปัญหาการตั้งท้องก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันครอบครัว สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลเด็กและเยาวชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

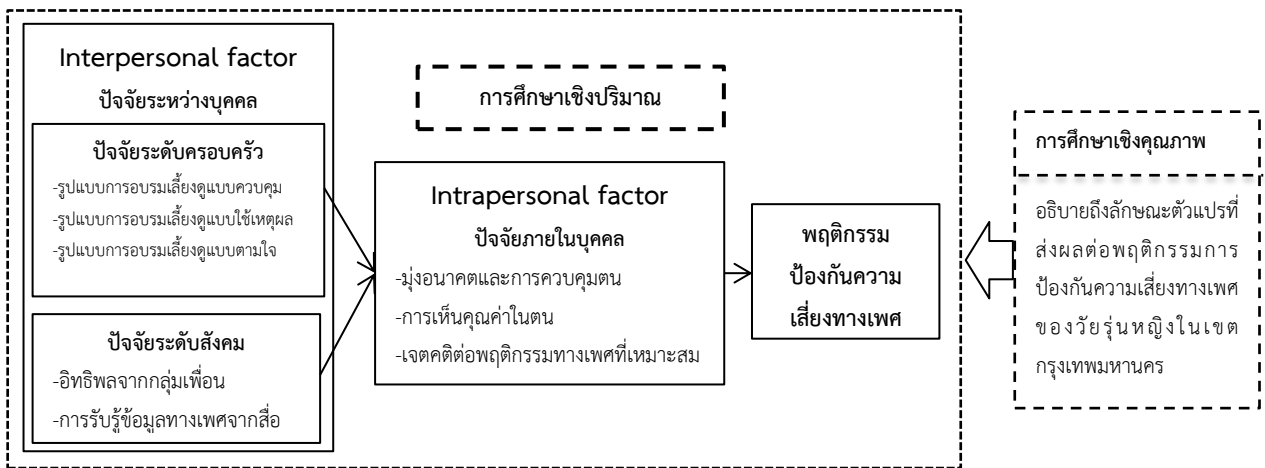
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่ออธิบายถึงลักษณะตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดนิเวศวิทยาเพื่อการปรับพฤติกรรม¹⁴ โดยมีขอบเขตการศึกษาในระดับปัจจัยภายในบุคคล (Intrapersonal factor) และระดับปัจจัยระหว่างบุคคล (Interpersonal factor) เพื่ออธิบายตัวแปรที่กำหนดพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศประกอบไปด้วย ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง ค่านิยมต่อการมีเพศสัมพันธ์ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ กลุ่มปัจจัยระหว่างบุคคล ที่สนับสนุนและส่งผลโดยตรงต่อปัจจัยภายในบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ตัวแปรปัจจัยกลุ่มครอบครัว และสังคมดังนี้ ปัจจัยกลุ่มครอบครัว ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยกลุ่มสังคม ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ ดังแสดงความสัมพันธ์ในภาพที่ 1

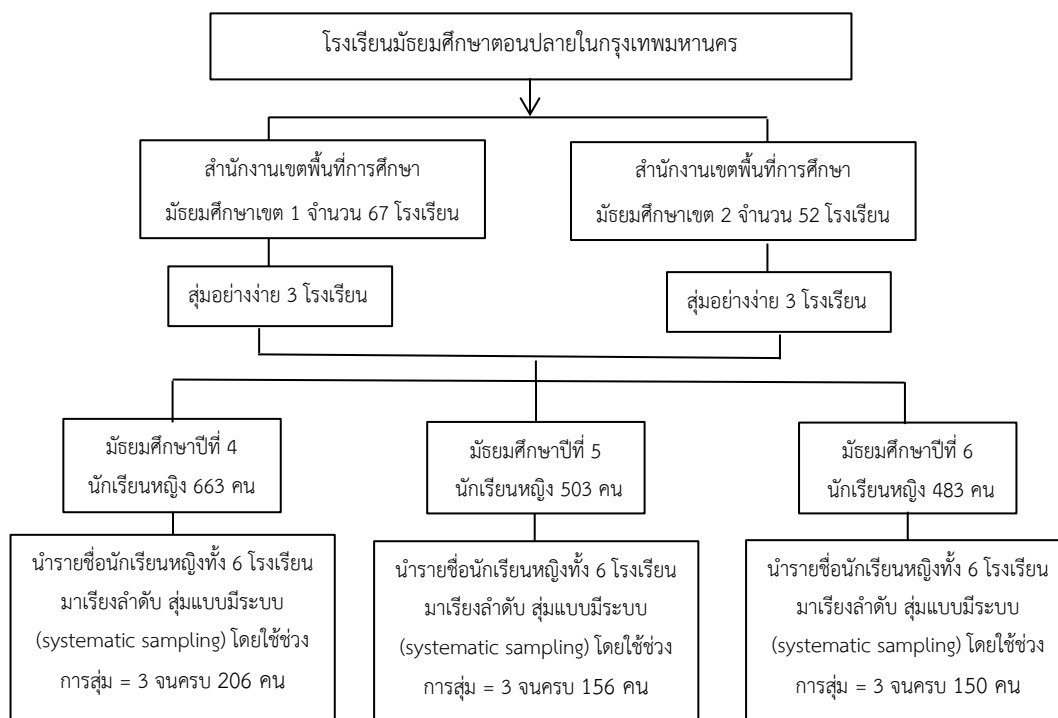
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมวิธีแบบแผนลำดับขั้นเชิงอธิบาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนการศึกษาวิจัย 2 ระยะ ได้แก่

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. ที่กำลังศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มีขนาดเพียงพอด้วยเกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดอย่างน้อยประมาณ 10 คนต่อ 1 พารามิเตอร์¹¹ พิจารณาจากจำนวนพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าทั้งหมดในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุซึ่งมีจำนวน 43 ตัว ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่เป็นไปได้คือ 430 คน และเพื่อป้องกันปัญหาข้อมูลสูญหายและไม่สมบูรณ์ จึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกร้อยละ 20 ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นี้จึงเป็น 512 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นการศึกษาเป็นชั้นภูมิ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 โดยขอข้อมูลจาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 พบว่า เขต 1 มีจำนวน 67 โรงเรียน และเขต 2 มีจำนวน 52 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายเขตพื้นที่การศึกษาละ 3 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน โดยพบว่าทั้ง 6 โรงเรียน มีนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 663 คน นักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 503 คน และนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 483 คน ทำการสุ่มเลือกนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลายตามสัดส่วนระดับชั้นการศึกษาเข้ามาเป็นตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 206 คน นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 156 คน และนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 150 คน รวมเป็นจำนวน 512 คน ดังแสดงในแผนภาพ 2 แบบแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การวิจัย โดยผู้วิจัยทำการติดต่อโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือให้ทางโรงเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวนและรายชื่อดังกล่าว

แผนภาพ 2 แบบแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดขนาดผู้ให้ข้อมูลตาม

ความอิมตัวของข้อมูล เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Criterion Purposive Sampling) มีคุณสมบัติเป็นกลุ่ม

วัยรุ่นหญิงที่มีคะแนนพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศระดับสูงที่สุด 20 อันดับแรก ร่วมกับคัดเลือกจากความคิดเห็นจากครูที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน เช่นครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ผู้ให้ข้อมูลหลักอนุญาตให้เก็บข้อมูลได้จำนวน 15 คน

การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคนคณะพยาบาลศาสตร์ การุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราชราช เลขที่ KFN-IRB 2016-04 ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยถึงสิทธิการตอบรับ และปฏิเสธการเข้าร่วมในการศึกษา รวมทั้งอธิบายถึงการรักษาความลับผู้ให้ข้อมูลและทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยเป็นการนำเสนอในภาพรวมไม่ระบุชื่อโรงเรียนและเขตการศึกษา และนำเสนอเชิงวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยประยุกต์ใช้แบบวัดที่เคยทำการศึกษามาแล้ว และทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่า ความเชื่อมั่นกับนักเรียนแห่งหนึ่งในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ทั้งนี้เครื่องมือแบ่งออกเป็น 8 ส่วนมีรายละเอียดดังนี้ *ส่วนที่ 1* แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป *ส่วนที่ 2* แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทบทวนวรรณกรรม ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงเจตนาในการป้องกันการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงทางเพศได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเที่ยวสถานเริงรมย์ การไม่ดื่มสุราหรือของมีเมา การไม่ใช้ยาเสพติด การไม่คู่อื้อที่กระตุ้นและช่วยกามารมณ์ การหลีกเลี่ยงการอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม การไม่แตะต้องเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว การรู้จักหลีกเลี่ยงและปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อระบายนามทางเพศ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .96 *ส่วนที่ 3* แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นแบบวัด ของดวงเดือน พันธุมนาวิน¹⁵ ที่ประมาณความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์เกี่ยวกับตนเอง การรู้จักอดรอได้และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียของการมีพฤติกรรมที่ดีที่

จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต จึงเกิดความใส่ใจจดทนที่จะทำเมื่อมีความเหมาะสม แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 *ส่วนที่ 4* แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยพัฒนามาจากศกวรรณ กาญจนภักดี¹⁶ โดยวัดความรู้สึกที่ดีกับตนเอง เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ระบุว่าคนในสังคมให้การยอมรับและให้ความสำคัญในความสามารถของตนเองแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การยอมรับนับถือตนเอง 2) การได้รับการยอมรับจากเพื่อน 3) การได้รับการยอมรับจากครอบครัว 4) การได้รับการยอมรับจากโรงเรียน การแผลผลผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .79 *ส่วนที่ 5* แบบวัดค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม พัฒนาจากของสุมาลี สวายสะอาด¹² แบบวัดนี้เป็นการวัดความรู้สึกของนักเรียนที่มองเห็นประโยชน์หรือโทษ และมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ วัดด้วยองค์ประกอบเพียง 2 ด้าน คือความรู้เชิงประเมินค่าว่ามีประโยชน์ หรือโทษ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 *ส่วนที่ 6* แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาจากแบบวัดของสัมพันธ์ วิทยารังษิพงษ์¹⁷ วัดการรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการได้รับการอบรมเลี้ยงดู ใน 3 รูปแบบคือแบบควบคุม แบบใช้เหตุผล และแบบปล่อย การแผลผลผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่รับรู้ว่าการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบนั้นสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .78 *ส่วนที่ 7* แบบสอบถามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมทางเพศ พัฒนาจากสุมาลี สวายสะอาด¹² วัดการรับรู้แบบแผนพฤติกรรมทางเพศที่ยึดถือเอาบรรทัดฐานของเพื่อนมาเป็นแบบอย่างจาก การสังเกตเห็นหรือรับรู้การแสดงออกของเพื่อนต่อความพร้อมในการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ การเที่ยวสถานบันเทิงที่ไม่เหมาะสมกับวัย มีการแตะเนื้อต้องตัวหรือสัมผัสกับเพื่อนต่างเพศ การ สนทนสนมกับเพื่อนต่างเพศ มีการดื่มสุราหรือของมีเมา และคู่อื้อที่กระตุ้นกามารมณ์ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นกลุ่มที่เพื่อนมีอิทธิพลของต่อพฤติกรรมทางเพศสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 *ส่วนที่ 8* แบบวัดการรับรู้

ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ พัฒนาจากสุมาลี สวยสะอาด¹² วัดความถี่การรับรู้ข่าวสารทางด้านเพศจากสื่อต่างๆ จากการเห็น ได้ฟัง ไม่ว่าจะป็นโทรทัศน์ วิทยุ วิดีโอ หนังสือ ต่างๆ สื่อออนไลน์ ที่มีผลต่อความรู้สึกทางเพศได้แก่ การดู ภาพยนตร์ สื่อวิดีโอ การอ่านหนังสือ เล่นอินเทอร์เน็ตที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ แผลผลโดยผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นผู้ ที่รับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อในปริมาณสูงกว่าผู้ที่ได้ คะแนนต่ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 การวิเคราะห์ ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดย คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ด้วยสถิติ วิเคราะห์เส้นทาง Path Analysis

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไมล์และอูเบอร์แมน¹⁸ ที่ได้เสนอแนะถึงขั้นตอน การจัดการกับข้อมูลเชิง คุณภาพจากการวิจัยในรายละเอียดว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การลดข้อมูล (data reduction) 2) การ จัดรูปข้อมูล (data display) และ 3) การร่างข้อสรุปและ การยืนยัน (conclusion drawing and verification)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับทีม ผู้ช่วยนักวิจัย โดยมีขั้นตอน คือผู้วิจัยทำหนังสือถึง

ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง และผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการทดสอบแบบวัด และเก็บ รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบวัดจำนวนทั้งสิ้น 512 ฉบับ ได้รับการตอบกลับและตัดข้อมูลที่ไม้สมบูรณ์ออกเหลือ 450 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.89 สำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจาก ผู้ปกครอง และสัมภาษณ์เฉพาะผู้ที่ยินยอมเป็นผู้ให้ข้อมูล หลัก ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ต่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยตลอดทุก ขั้นตอน ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ด้วย การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียด ครบถ้วน และครอบคลุม ตรงตามข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ถอดรหัสและการตรวจซ้ำ (Code - Recode Procedure) อย่างเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นทั้งมัธยมศึกษาที่ 4-6 มีจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 34.50, 32.50 และ 33.0 ตามลำดับ) โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีสถานภาพของ ครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 64.00) การ พักอาศัยส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาและมี เพียงบางส่วนที่มีการพักอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ (ร้อยละ 72.60 และ 27.40 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขต กรุงเทพมหานคร

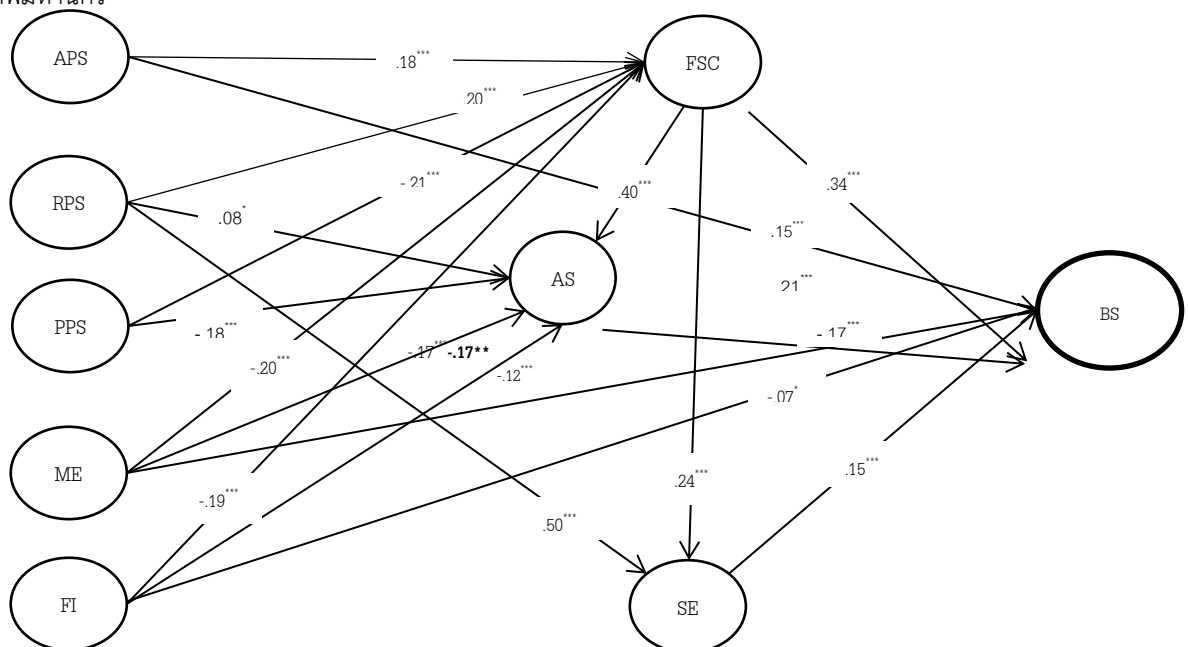

Figure2 Path Model Significant Predictors of Protective Sexual Behavior Among Adolescents (N = 450), *p < .05, **p < .01, ***p < .001

Table 1 The standard of Direct Effect, Indirect Effect and Total Effect of Causal variables affect the result variable and Squared Multiple Correlation: R² of Modified model

ตัวแปรเชิงเหตุ Variables	ตัวแปรเชิงผล Variables											
	prevention on sexual risk behaviors (BS)			future Orientation and self control (FSC)			sexual value (AS)			self-esteem (SE)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
Future Orientation & self control (FSC)	.34***	.12***	.46***	-	-	-	.40***	-	.40**	.24***	-	.24***
Sexual value (AS)	.21***	-	.21***	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Self-esteem (SE)	.15***	-	.15***	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Authoritarian Parenting style (APS)	.15***	.09***	.24***	.18***	-	.18***	-	.07***	.07***	-	.04***	.04***
Authoritative Parenting Style (RPS)	-	.19***	.19***	.20***	-	.20***	.08*	.08***	.16***	.50***	.05***	.55***
Permissive Parenting Style (PPS)	-	-.13***	-.13***	-.21***	-	-.21***	-.18***	-.08***	-.26***	-	-.05***	-.05***
Media Exposure (ME)	-.17***	-.13***	-.30***	-.20***	-	-.20***	-.17***	-.08***	-.25***	-	-.05***	-.05***
Friends' Influence (FI)	-.07*	-.12***	-.19***	-.19***	-	-.19***	-.12***	-.08***	-.20***	-	-.04***	-.04***
Squared Multiple Correlation: (R ²)	R ² = 0.50			R ² = 0.25			R ² =0.39			R ² =0.35		

Significant *p < .05, **p < .01, ***p < .001,

BS หมายถึง พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ
 FSC หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน
 AS หมายถึง ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ
 SE หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง
 APS หมายถึง รูปแบบการอบรมแบบควบคุม
 RPS หมายถึง รูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล
 PPS หมายถึง รูปแบบการอบรมแบบปล่อย

ME หมายถึง การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ
 FI หมายถึง อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน
 DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)
 IE หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)
 TE หมายถึง อิทธิพลรวม (Total Effect)

จากตารางที่ 1 พบว่าโมเดลเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ถึงดีมาก¹⁹ กล่าวคือมีค่า $\chi^2 = 16.45$, $df = 8$, $p\text{-value} = .036$, $\chi^2/df = 2.06$, $GFI = .99$, $AGFI = .95$, $CFI = .99$, $RMSEA = .049$, $SRMR = .022$ ถึงแม้ว่าผลการวิเคราะห์แบบจำลองนี้พบว่าค่า χ^2 มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ซึ่งสามารถพบกรณีเช่นนี้ได้ในงานวิจัยที่มีขนาดของกลุ่มตัวอย่างใหญ่ ค่า χ^2 ก็ยังมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญ แม้ว่าแบบจำลองนั้นจะมีความกลมกลืนกับข้อมูลแล้วก็ตาม ดังนั้นการพิจารณาความกลมกลืนของแบบจำลองจำเป็นต้องพิจารณาจากดัชนีความกลมกลืนตัวอื่นๆ²⁰ ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ก็พบว่าดัชนีความกลมกลืนอื่นๆ สะท้อนให้เห็นว่าแบบจำลองนี้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ถึงดีมาก (RMSEA

ไม่ควรเกิน .08, SRMR ไม่ควรเกิน .06, GFI และ CFI มากกว่า .90 และ χ^2/df ไม่ควรเกิน 5)

อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้ร้อยละ 50 ($R^2 = 0.50$) พบว่าพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากดังนี้ กลุ่มตัวแปรภายในบุคคลได้แก่ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\beta = .34$, $p < .001$) ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ($\beta = .21$, $p < .001$) และการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\beta = .15$, $p < .001$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวแปรระดับบุคคลได้แก่รูปแบบการอบรมแบบควบคุม ($\gamma = .15$, $p < .001$) และพบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยได้แก่

การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ ($\gamma = -.17, p < .001$) และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ($\gamma = -.07, p < .05$) ตามลำดับ

อธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนได้ร้อยละ 25 ($R^2 = 0.25$) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล ($\gamma = .20, p < .001$) และรูปแบบการอบรมแบบควบคุม ($\gamma = .18, p < .001$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่รูปแบบการอบรมแบบปล่อย ($\gamma = -.21, p < .001$) อิทธิพลจากสื่อ ($\gamma = -.20, p < .001$) และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ($\gamma = -.19, p < .001$) ตามลำดับ

อธิบายความแปรปรวนของค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศได้ร้อยละ 39 ($R^2 = 0.39$) พบว่า ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\beta = .40, p < .001$) และรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล ($\gamma = .08, p < .05$) ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าตัวแปรที่เหลือในแบบจำลองมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ รูปแบบการอบรมแบบปล่อย ($\gamma = -.18, p < .001$) การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ ($\gamma = -.17, p < .001$) และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน $-.12$ ($\gamma = -.12, p < .01$) ตามลำดับ

อธิบายความแปรปรวนของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ร้อยละ 35 ($R^2 = 0.35$) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก โดยเรียงตามขนาดอิทธิพลจากมากไปน้อยจากตัวแปรรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล ($\gamma = .50, p < .001$) และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($\gamma = .24, p < .001$) ตามลำดับ

จากภาพประกอบ 2 อธิบายการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน (Partial mediation) ของตัวแปรภายในบุคคลดังนี้ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน ระหว่างตัวแปร 3 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบอบรม

เลี้ยงดูแบบควบคุม การรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ 2) ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร คือการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อและอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

การทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านสมบูรณ์ (Complete mediation) พบว่า 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านสมบูรณ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่รูปแบบอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และ รูปแบบอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อย กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ 2) ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านสมบูรณ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล กับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

จากเส้นทางอิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลอง อธิบายลักษณะของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศด้วยผลการศึกษาเชิงคุณภาพดังนี้

กลุ่มตัวแปรภายในบุคคลพบผลการศึกษาเชิงคุณภาพคือ ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า อนาคตที่ต้องการให้เกิดกับตนเองคือ “ได้เรียนต่อมหาวิทยาลัย มีชีวิตสะดวกสบาย จากรายได้ที่ดี มีครอบครัวที่สมบูรณ์” “หากห้องตอนเรียนก็จะทำให้เรื่องหวังไม่มีทางเป็นไปได้” ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นตัวอย่างในละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลกระทบจากการท้องในวัยเรียน เห็นจากเพื่อนในโรงเรียน เพื่อนบ้าน ที่ต้องลำบากจากการท้องในวัยเรียน ส่วนการควบคุมตน จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกันคือ ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะเจอกับสถานการณ์เช่น เพื่อนทุกคนมีแฟน “เพื่อนมองว่าคนไม่มีแฟนเป็นบุคคลที่ไม่มีเสน่ห์” “เพื่อนในกลุ่มมีแฟนทุกคน หากตนเองไม่มีแฟนก็จะเหงา” บทสนทนาที่คุยกันในกลุ่มเพื่อนจะเป็นเรื่องของแฟนตนเอง หรือคนที่ตนแอบชอบ “ก็คุยแต่เรื่องแฟน จนบางทีก็อยากลองมี” เหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้ให้ข้อมูลอยากลองมีแฟน แต่ด้วยลักษณะมุ่งอนาคตที่มีเป้าหมายชัดเจนจึงเป็นเงื่อนไขให้สามารถควบคุมตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมและสถานที่ที่ล่อแหลม

ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ค่านิยมของวัยรุ่นหญิงคิดว่าการไม่มีแฟนเป็นเรื่องลำสมัย การมีแฟนแล้วถูกเนื้อต้องตัวเป็นเรื่องปกติ ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของผู้ให้ข้อมูลได้มาจากการเลี้ยงดูในครอบครัว สื่อ และกลุ่มเพื่อนพบว่า บุคคลที่ได้รับการอบรมแบบใช้เหตุผล จะมีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ กลุ่มตัวอย่างจะรับรู้ว่าการถูกเนื้อต้องตัวจากเพื่อนต่างเพศ การเที่ยวกลางคืน การดื่มสุราเป็นสิ่งผิดศีลธรรมอันดีงามของผู้หญิง การรับรู้ดังกล่าวได้มาจากการได้รับอิทธิพลการอบรมจากครอบครัว “พ่อแม่ไม่ชอบผู้หญิงแต่งตัวโป๊ จะบอกทุกครั้งที่เราเห็นในทีวี เราดูทีวีพร้อมกัน ถ้าใส่สั้นหรือโป๊มาก หนูก็ว่ามันไม่น่าดู” “ที่บ้านยังไม่อยากให้มีแฟน บอกว่าต้องถึงเวลาก่อน ตอนนี้เป็นเพื่อนกัน ช่วยกันเรียน เวลาอ่านหนังสือให้ชวนมาที่บ้านตอนพ่อกับแม่อยู่” นอกจากนี้การคล้อยตามเพื่อนที่อยู่บนพื้นฐานของการมุ่งอนาคตควบคุมตน หากนักเรียนเลือกการกระทำ “หนูเลือกคบเพื่อน ถ้าเพื่อนจะชวนไปเที่ยวกลางคืนก็ปฏิเสธ หนูเกรงใจ พ่อแม่ท่านบอกว่ามันอันตราย เขาเป็นเพื่อนเรา เขาต้องเข้าใจ”

การเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) มีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ อธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ากับพ่อแม่ คุณครู และเพื่อน ซึ่งการที่ตนเองมีค่ามาจากการได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้างในเรื่องต่างๆ ได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติกิจกรรมที่สำคัญ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องการที่จะให้บุคคลรอบข้างไว้วางใจ จึงหลีกเลี่ยงการกระทำที่พ่อแม่ และคุณครู สั่งสอนว่าไม่เหมาะสม เช่นกันกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่กลุ่มตัวอย่างจะหลีกเลี่ยงและไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่จะนำไปสู่ความเสี่ยงทางเพศ “ หนูไม่อยากทำอะไรที่มันจะทำให้พ่อ แม่ คุณครูผิดหวัง เพราะหนูเป็นที่รักของเขา.. ต้องระวังว่าสิ่งที่หนูจะทำทำให้เขาเสียใจ”

สำหรับกลุ่มตัวแปรระหว่างบุคคลได้ข้อค้นพบจากข้อมูลดังนี้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าจะได้รับรูปแบบการอบรมแบบควบคุม และรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล พบข้อมูลดังนี้

รูปแบบการอบรมแบบควบคุม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างไม่แสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความเสียหายทางเพศนั้น เพราะกลัวถูกตำหนิ และลงโทษจากครอบครัว มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด เช่นไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนแบบค้างคืน ห้ามกลับบ้านไม่ตรงเวลา จะถูกตี หรือต่อว่า เมื่อทำผิดกฎตัวอย่างข้อมูล “พอกับแม่คุมมาก ไม่เคยให้ออกไปเที่ยว” “กลับบ้านดึก จะถูกตี แม้วว่าจะเพราะทำงานกลุ่ม หรือ รถติด” “แค่คุยกับเพื่อนผู้ชาย ก็โดนดุแล้ว” รวมไปถึงการวางแผนชีวิตในด้านการเรียนอย่างเคร่งครัด กลุ่มตัวอย่างจะเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน กลุ่มตัวอย่างจะถูกห้ามไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด และหลังเลิกเรียน ทำให้กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาส่วนมากกับครอบครัว นอกจากนี้การดูโทรทัศน์ หรือการเล่นอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ อยู่ใน การควบคุมจากผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด “ ทั้งไลน์ ทั้งเฟซพอกับแม่ต้องเข้าไปดูได้ มีความลับไม่ได้” ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า “รู้สึกอึดอัด กับการถูกควบคุม แต่ก็ยังไม่อยากทำให้พ่อแม่เสียใจ” เพราะเห็นว่า “ พ่อแม่ทำงานหนัก และกังวลกับตนเองอย่างมาก”

รูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล คือ ใช้การอธิบายเหตุผลในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า การที่พ่อแม่ไม่ได้ใช้คำสั่ง แต่อธิบายเหตุผลก่อนที่จะห้ามไม่ให้ทำในสิ่งที่อยากทำ ทำให้รู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ไม่กดดัน ซึ่งตัวเองก็เข้าใจเหตุผลของพ่อแม่ รู้ว่าอาจจะเกิดอันตรายหากทำตามที่ตัวเองต้องการ ดังคำกล่าว “เพราะพอกับแม่ห่วงค่ะ รับรู้ได้ว่าพอกับแม่รัก ทุกครั้งถ้ารู้ว่ามันไม่ควรทำ พ่อจะห้าม แต่ก็บอกนะเพราะอะไร อย่งไปเรียนพิเศษ ที่มันดีก็มาก พ่อไปรับไม่ได้ เขาก็จะบอกว่าให้หยุดนะ พ่อไปรับไม่ได้กลัวว่าอันตราย”

การรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อการรับรู้ข่าวสารด้านเพศจากสื่อ กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า พ่อแม่ และครู รวมไปถึงการดูรายการทางสุขภาพ อธิบายถึงลักษณะของแรงขับทางเพศ หากดูสื่อลามกอนาจาร ก็จะทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง และอาจทำให้หมกมุ่นเรื่องเพศได้ และการดูสื่อดังกล่าว หาได้ง่าย ในกลุ่มเพื่อน หรือการส่งต่อทางไลน์ “ มันเยอะไปหมดคะ ในกลุ่มเพื่อนๆกัน พวกผู้ชายส่งกันมาต่อๆ ในผู้หญิงไม่ค่อยมีพวกนี้” “ดูบ่อยๆ ก็หมกมุ่น หนูเป็นวัยเสี่ยงคะ ครูก็เคยสอนเรื่องฮอร์โมนเพศ

หมกมุ่นกับการดูคลิปเรท 18+ ทำให้เรามีความรู้สึกตรงนั้นได้”

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่าถึงแม้จะอยากเข้าไปในกลุ่มเพื่อน อยากเที่ยวสนุกกับเพื่อน ตามสถานที่ที่เพื่อนจะชอบเที่ยวทั้งกลางวัน และกลางคืน ได้แต่งตัวสวยไปสยาม เช่นทรัลลาดพร้าว ตลาดนัดรถไฟรัชดา เจเจกรีน กลางคืนบางคนก็ไปเที่ยวย่านข้าวสาร รัชดา แต่เพราะกลัวว่าจะเสียเวลาอ่านหนังสือและไม่ชอบการแต่งตัวโป๊ๆ และไปพูดคุย มีท่าทางไม่ระมัดระวังกับเพื่อนต่างเพศ ดังคำกล่าว “อยากไปชอปปิ้งกับเพื่อนแถวสยามบ้าง แต่ก็ต้องเรียนพิเศษ กลัวชอปปิ้งคุยกับผู้ชายดูแปลกๆ เกินไปหน่อยค่ะ”

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรภายในบุคคล และตัวแปรระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งการอธิบายเป็น 2 ประเด็นคือความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางตรง และความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลทางอ้อม

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมรูปแบบการอบรมแบบควบคุม การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อ มีรายละเอียดดังนี้

การมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นตัวแปรเหตุในโมเดลที่ส่งผลทางตรงมากที่สุดต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ และยังเป็นตัวแปรส่งผ่านแบบบางส่วน รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมรูปแบบการอบรมแบบควบคุม อิทธิพลของเพื่อน อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และ อิทธิพลของสื่ออธิบายได้ดังนี้ การที่นักเรียนรู้จักปฏิบัติให้เกิดการอดทนรอได้อย่างเหมาะสม เป็นการเห็นคุณค่าของประโยชน์ที่เกิดขึ้นในอนาคต¹⁵ อธิบายในเชิงพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศได้ คือ การที่นักเรียนจะกระทำพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงทางเพศเขาก็จะคิดว่าเมื่อปฏิบัติพฤติกรรมที่

เสี่ยงทางเพศแล้วจะเกิดเหตุการณ์อะไร จากการสัมภาษณ์พบว่าสิ่งที่นักเรียนมุ่งอนาคตคือ ความสำเร็จในชีวิตด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา ด้านครอบครัว และด้านการทำงาน หากกระทำพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยง อาจจะ*ท้องในวัยเรียนก็จะทำให้สิ่งที่ตนเองมุ่งหวังไม่มีทางเป็นไปได้* เหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสุมาลี สวยสะอาด¹² ที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน มีความสัมพันธ์ทางลบและสามารถทำนายความพร้อมในการมีพฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศได้ ดังนั้น ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้

ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ เป็นวิถีของการจัดรูปแบบความประพฤติที่มีความหมายต่อวัยรุ่นและเป็นความนึกคิดที่ถือปฏิบัติตัวของวัยรุ่นหรือสังคมของนักเรียนเช่นกัน เมื่อนักเรียนมีเจตคติทางเพศรูปแบบใดก็แสดงพฤติกรรมตามค่านิยมเพศของตน ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า *ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ* สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐภาพ ระวะใจ¹⁶ ที่พบว่า ผู้ที่มีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณที่พบว่า *ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศมีอิทธิพลมาจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู* อธิบายได้ว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่น การอบรมแบบใช้เหตุผล รูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผลมีอิทธิพลทำให้คะแนน*ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสูง ในทางกลับกันการอบรมแบบสนับสนุน* ซึ่งเป็นการอบรมที่ตามใจวัยรุ่น ทำให้*ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมต่ำ*

การเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นการตัดสินใจคุณค่าของตนเอง ทักษะคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความคิดของตนเอง²¹ การเห็นคุณค่าในตนเองรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญกับบุคคล ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าการที่เห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกชื่นชอบตนเอง ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ วิล

ลักษณะ วงศ์อาษา, ปิยะพร กองเงินและ สรารักษ์ ณ วุฒิ
 อาภา²² อธิบายได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้พบว่า
 วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศจะชื่นชม
 ตนเอง รับรู้ว่าเป็นที่รักของพ่อแม่ และคุณครู ซึ่งมาจากการ
 การที่ตนเองประพฤติดี และขยันเรียน ดังคำกล่าว “การที่
 เป็นที่รักและชื่นชมจากพ่อแม่ ครู ก็ทำให้รู้สึกการมีคุณค่า
 ทำอะไรก็มั่นใจ” ทั้งนี้การเห็นคุณค่าของตนเองจึงเกิดจากรู
 ูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล และการปลูกฝังค่านิยม
 ต่อพฤติกรรมทางเพศ ที่เหมาะสมจากครอบครัว

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม สามารถ
 เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลตรงทางบวกต่อพฤติกรรมป้องกัน
 ความเสี่ยงทางเพศ แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงดูจากพ่อแม่
 นั้นที่มีลักษณะควบคุมนั้นสามารถส่งผลทางตรงต่อ
 พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศได้ ซึ่งสอดคล้องกับ
 วิไลลักษณ์ วงศ์อาษา และ ปิยะพร ศิษย์กุลอนันต์ ที่
 พบว่าการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีอิทธิพลทางตรงต่อ
 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ²³ สอดคล้องกับข้อมูลจากกลุ่ม
 ตัวอย่างที่อธิบายว่า การที่กลุ่มตัวอย่างไม่แสดงพฤติกรรม
 ที่ทำให้เกิดความเสี่ยงทางเพศนั้น เพราะกลัวถูกตำหนิ
 และลงโทษจากครอบครัว มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด เช่นไม่
 อนุญาตให้ไปเที่ยวกับเพื่อนแบบค้างคืน ห้ามกลับบ้านไม่
 ตรงเวลา จะถูกตี หรือต่อว่า เมื่อทำผิดกฎ ตัวอย่างข้อมูล
 “ พ่อกับแม่ดูมาก ไม่เคยให้ออกไปเที่ยว ” “ กลับบ้านดึก
 จะถูกตี แม้ว่าจะเพราะทำงานกลุ่ม หรือ รดตติ ” “ แคคุย
 กับเพื่อนผู้ชาย ก็โดนดุดแล้ว ” รวมไปถึงการวางแผนชีวิตใน
 ด้านการเรียนอย่างเคร่งครัด กลุ่มตัวอย่างจะเรียนพิเศษ
 หลังเลิกเรียน กลุ่มตัวอย่างจะถูกห้ามไปเที่ยวกับเพื่อนใน
 วันหยุด และหลังเลิกเรียน ทำให้กลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลา
 ส่วนมากกับครอบครัว นอกจากนี้การดูโทรทัศน์ หรือการ
 เล่นอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ อยู่ในการควบคุมจาก
 ผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด “ ทั้งไลน์ ทั้งเฟส พ่อกับแม่ต้อง
 เข้าไปดูได้ มีความลับไม่ได้ ” ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า
 “ รู้สึกอึดอัด กับการถูกควบคุม แต่ก็ไม่อยากทำให้พ่อแม่
 เสียใจ ” เพราะเห็นว่า “ พ่อแม่ทำงานหนัก และกังวลกับ
 ตนเองอย่างมาก ”

อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะมีความผูกพัน
 และให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมาก ซึ่งมักมีความเห็น
 คล้อยตามหรือเลียนแบบกันในด้านความคิด การแต่งกาย
 ทั้งเรียบร้อยหรือแต่งกายล่อแหลมรวมถึงการแสดงออก

ทั้งนี้เพื่อให้เพื่อนยอมรับเป็นสมาชิกกลุ่ม²⁴ ในการศึกษา
 เชิงปริมาณพบว่า อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางลบ
 ต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ อธิบายว่าหาก
 วัยรุ่นมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนน้อย
 วัยรุ่นก็จะไม่คล้อยตามกลุ่มเพื่อน ทำให้มีพฤติกรรม
 ป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูง เช่นเดียวกับการศึกษาเชิง
 คุณภาพที่พบว่าวัยรุ่นในกลุ่มที่ไม่คล้อยตามเพื่อนเป็นกลุ่ม
 ที่มีพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศสูง ผลการศึกษา
 ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สุมาลี สวยสะอาด¹²
 ที่พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับ ความ
 พร้อมในการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาของวารุณี พองแก้ว
 และคณะที่พบว่าวัยรุ่นร้อยละ 70 เห็นด้วยกับความคิด
 ที่ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นสมัยนี้จะมีเพศสัมพันธ์กับ
 แฟน และพบว่ากลุ่มปัจจัยระดับสังคมพบว่า ปัจจัยที่มี
 อิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นคือ เพื่อน แฟน สื่อ
 ที่ล่อแหลม สุรา และตัวของวัยรุ่นเอง²⁵

การรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อ คือความบ่อยของการ
 การดูข่าวสารที่ล่อแหลม พบว่า การรับรู้ข้อมูลทางเพศ
 จากสื่อมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบ กับพฤติกรรมป้องกัน
 ความเสี่ยงทางเพศ อธิบายได้ว่า หากมีความถี่ในการรับรู้
 ข้อมูลทางเพศจากสื่อต่ำ ก็จะทำให้มีพฤติกรรมป้องกัน
 ความเสี่ยงทางเพศสูง ทั้งนี้วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง
 และเป็นวัยที่เริ่มเป็นหนุ่มสาว มีออร์โมนทางเพศสูง
 เหตุผลดังกล่าว ทำให้มีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์
 หากวัยรุ่นหมกมุ่นกับการดูสื่อที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทาง
 เพศ อาจทำให้เกิดความต้องการ อยากรู้อยากลอง
 สอดคล้องกับการศึกษาของ วิฑิตมา เพชรสัมพันธ์, ไชยรัตน์
 ปราณี และสุพัฒนา หอมบุปผา²⁶ ที่พบว่าปริมาณการ
 บริโภคสื่อทางเพศ เป็นตัวแปรร่วมทำนายพฤติกรรม
 สุขภาพทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมป้องกัน
 ความเสี่ยงทางเพศ ได้แก่รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้
 เหตุผล และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อย

สำหรับอิทธิพลทางอ้อมพบว่ามีตัวแปรระหว่าง
 บุคคล 2 ตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรม
 ป้องกันความเสี่ยงทางเพศ แต่มีอิทธิพลโดยส่งผ่านตัวแปร
 ระดับบุคคลได้แก่ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้
 เหตุผล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

โดยส่งผ่านตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ และการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) รูปแบบการอบรมแบบปล่อย มีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยส่งผ่านตัวแปรการมุ่งอนาคตควบคุมตน และค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ¹⁴ ที่อธิบายว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยระหว่างบุคคล โดยจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลภายใต้สภาพสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวบุคคลมากที่สุด และขยายออกไปรอบๆตัว ทั้งนี้ตัวแปรที่ที่สนใจคือรูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ สอดคล้องกับการศึกษาของจอร์ จันตุด²⁷ ที่พบว่ารูปแบบการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิด พฤติกรรมการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน อาจเนื่องมาจากว่า รูปแบบการเลี้ยงดูนี้เป็นสิ่งที่บิดามารดาใช้คำอธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผลประกอบการสนับสนุนหรือควบคุมการกระทำของเด็กรวมทั้งให้รางวัลและลงโทษด้วยความเหมาะสม การเลี้ยงดูดังกล่าว ส่งผลให้วัยรุ่นมีการพัฒนาการทางสติปัญญาจนสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ได้แก่สามารถใช้หลักการเคารพตนเองหรือการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legalistic Orientation) เหล่านี้ส่งผลให้ตัวภายในบุคคลได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตการควบคุมตน ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ และการเห็นคุณค่าในตนเอง พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ความสัมพันธ์นี้สอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพที่ค้นพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลสนับสนุนให้บุคคลรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง รู้ว่าเป็นที่รัก เข้าใจถึงเหตุผลต่างๆ ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ²⁸

จากผลการวิจัยนี้ยืนยันแนวคิดนิเวศวิทยาเพื่อการปรับพฤติกรรม(Ecological Model for Health Promotion) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมสุขภาพถูกกำหนดหรือได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภายในบุคคล และระหว่างบุคคล ดังนั้นในการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค จำเป็นต้องใช้การดำเนินงานหลายๆ ระดับเข้ามาจับบทบาทในการแก้ปัญหาพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยน

พฤติกรรมแต่เพียงในระดับบุคคลจึงไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างถาวรเนื่องจากไม่ได้นำสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นมาแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนด้วยการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ²⁹

ข้อจำกัดในการวิจัย

ผลการวิจัยนี้อาจไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นหญิงที่ไม่ได้พักอาศัยกับบิดา เนื่องจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนมากเป็นกลุ่มที่พักอาศัยกับบิดามารดา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการบริหาร ทั้งนี้ผลการวิจัยสนับสนุนว่าปัจจัยระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศผ่านปัจจัยภายในบุคคลดังนั้นเพื่อสนับสนุนให้เกิดการป้องกันปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการความร่วมมือทั้งจากครอบครัวและโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมรูปแบบการเลี้ยงดูที่สนับสนุนให้เด็กมีค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และการมีคุณค่าในตนเอง รวมไปถึงแนวทางการควบคุมการบริโภคสื่อ

ด้านการพยาบาล แนวทางการทำงานเรื่องเพศศึกษาของกรมสุขภาพจิตของงานพยาบาลอนามัยโรงเรียน ที่เน้นการให้ความรู้ และการพัฒนาทักษะชีวิต โดยผลจากการวิจัยนี้ทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินงาน โดยควรมีการส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงที่มีค่าสูงที่สุด และยังทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของตัวแปรอื่น ไปยังพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ ดังนั้นการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศวัยรุ่นจึงควรสร้างลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนให้กับวัยรุ่นผ่านการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ทั้งนี้รูปแบบการอบรมควรมีรูปแบบการอบรมแบบใช้เหตุผล เพื่อให้วัยรุ่นเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง และค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ ที่เหมาะสม ซึ่งในบางสถานการณ์ก็ควรใช้รูปแบบการอบรมแบบควบคุมไปด้วย เช่นการควบคุมในการคบเพื่อน และการใช้อุปกรณ์สื่อสาร เนื่องจากตัวแปรการรับรู้ข้อมูลทางเพศจากสื่อและ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบกับพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เป็นที่น่าสนใจว่าตัวแปรรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยไม่ผ่านปัจจัยระดับบุคคล ในขณะที่รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และแบบปล่อยส่งผลทางอ้อมโดยผ่านตัวแปรระดับบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวควรมีการขยายการศึกษาต่อในแง่ของรูปแบบการอบรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ โดยการศึกษาระยะยาว

2. ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเพียงระดับภายในบุคคล และระหว่างบุคคล ยังขาดศึกษาในระดับกลาง ภายนอก จนถึงระดับมหภาค จึงควรมีการศึกษาแบบโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับ (Multi-Level Causal Model) เพื่ออธิบายปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ต่างระดับกัน

3. ควรทำการศึกษาเชิงทดลองโดยการสร้างโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นหญิง โดยเน้นการนำตัวแปรที่ได้จากผลการศึกษาที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศ มาเป็นตัวแปรจัดกระทำ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูล และผู้ประสานงานในการเก็บข้อมูลทุกท่านและในโครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

เอกสารอ้างอิง

1. Lortrakul M, Hirunthep T & Limsuwan N. Behavioral Medicine Texts. Bangkok: Department of Psychiatry, Faculty of Nursing, Ramathibodi Hospital, 2012. (in Thai)
2. Pankarin H & Wongsawat P. Thai Adolescent with Early Sexual Intercourse. Journal of Phrapokklao Nursing College. 2017; 28 (2): 172-82. (in Thai)
3. Department of mental health. Mental health Prevention Information [Internet]. Thailand: Department of Health Ministry of Public Health; [cited 2018 Jul 21] Available at <http://mpis.srithanya.go.th/mhc/Pregnant.aspx> (in Thai)
4. Bureau of Reproductive health. Situation of reproductive health in adolescents and youth in 2016 [Internet]. Thailand: Department of Health Ministry of Public Health; C2016 [updated 2017 Aug 28 cited 2018 Jul 21] Available at http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_le/index/CRH2558_New update.pdf(in Thai)
5. Keskinoglu P, Bilgic N, Picakcief M, Giray H, Karakus N, Gunay T, et al. Perinatal Outcomes and Risk Factor of Turkish Adolescent Mother. Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology. 2007; 20: 19-24. (in Thai)
6. Muangpin S. Experiences of Being Unmarried Pregnant Adolescents in Northeastern Thailand. [Unpublished master's thesis]. Bangkok Thailand: Mahidol University; 2009. (in Thai)
7. Poonkhum Y, Phromprapat P, Paisalachapong K, Samakkeekarom R. The Study to Promote Youth Health and Prevention of Rick Behaviors and Health Problems among Youths. Thailand Journal of Health Promotion and Environmental. 2012; 35(2): 48-65. (in Thai)
8. Rawajai N. Factors Influencing Sexual Risk Preventive Behaviors of Students in Vocational Education Commission Bangkok Metropolitan. [M.Sc. Thesis in Health Education] . Bangkok: Srinakharinwirot University; 2011. (in Thai)
9. Pimthong S. Psycho-Social Factors Correlated with HIV/AIDS Preventive Behavior in Men Who Have Sex with Men. [Phd. Thesis in Social Development and Environmental Management] . Bangkok: Nida University; 2011 (in Thai)
10. Puntang P. Factors Influencing Intention to Prevent Sexual Risk Behaviors of Female Secondary School Students Under The Department of General Education, The Secondary Education Service Area Office 2 in CHON BURI Province MAJOR. [M.N.S Thesis in Community Nurse Practitioner]. CHON BURI: Burapa University; 2014) (in Thai)
11. Pornsomboonsiri A, Moncham P, Krongrawa R. Parental Raising and Psychological Characteristics Related to Self-Defensive Behavior from Drugs of High School Students in School under Jurisdiction of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1. Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok. 2013; 29(2): 1-9. (in Thai)
12. Sosungnoen S, Bhanthumnavin D. Psychosocial Factors as Correlate of Smart Eating Choice Behavior of Secondary School Students, National Conference. Bangkok: School of Social and Environmental Development National Institute of Development Administration; 2016.(in Thai)
13. Punmeekij N. Factor Affecting Sexual Risk Behaviors Among Female Lower Secondary

- School Students in Pattaya City. [M.N.S Thesis in Community Nurse Practitioner]. CHON BURI: Burapa University; 2016. (in Thai)
14. Mcleroy K, Bibeau D, Steckler A, Glanz K. An ecological perspective on health promotion programs. *Health Education Quarterly*. 1988; 15: 351-77.
 15. Bhanthumnavin D, et al. Religious Belief and Practice of Thai Buddhists Socialization and Quality of Life. Bangkok: School of Social and Environmental Development National Institute of Development Administration; 1997. (in Thai)
 16. Kanchanapak S. A Study of Linear Structural Relationship of Factors Influencing Self-Esteem of Mathayomsuksa VI Students in Schools under the Office of Nakhon Sri Thammarat Educational Service Area II. [M.A. Thesis in Educational Research and Statistics] . Bangkok: Srinakharinwirot University; 2006. (in Thai)
 17. Vittayarangsipong S. The Contributions of Biosocial Factors and Parenting Practices to the multilateral Reasoning ability of the Vocational Students in Bangkok Metropolis. [M.A. Thesis in Developmental Psychology]. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2007. (in Thai)
 18. Miles M, Huberman A. *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook*. 2nd Edition. London: Sage; 1994.
 19. Kline R. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 4th Edition. New York: The Guilford Press; 2016.
 20. Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., and Müller, H. Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*. 2003;8:33.
 21. Cooper S. *The Antecedents of Self-Esteem*. CA: Consulting Psychologists Press 1; 1981.
 22. Wong-arsa W, Kongnguen P, Vuthiarpa S. Factors Affecting Sexual Risk Behaviors among Adolescents: a Case Study Conducted in One University. *Journal of Public Health*. 2015; 45(3): 285 – 97. (in Thai)
 23. Wong-Arsa W & Sitkul-a-nan P. Factors Affecting Health Promotion Behaviors Among Thai Adolescents with Unplanned Pregnancy. *Journal of Public Health*. 2008; 38(2): 221-32. (in Thai)
 24. Magnani R, Karim A, Weiss L, Bond K, Lemba M, Morgan G. Reproductive Health Risk and Protective Factors among Youth in Lusaka Zambia. *Journal of Adolescent Health*. 2002; 30: 76-86.
 25. Fongkaew W, Meechamnan C, Thana K, Viseskul N and Chontawan R. Factors Related to HIV-Prevention Communication between Young Adolescents and Their Parent. *Thai Journal of Nursing Council Bangkok*. 2015; 30(1): 112-22. (in Thai)
 26. Phetsumrit T, Pranee C & Hombubpha S. Factors Affecting Sexual Health Behavior in Students of Junior High Schools in Nakhon Sawan Province. *Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities*. 2014; 4(6): 71-84. (in Thai)
 27. Juntud J. The Relationship between Child Rearing, Family Relationship and Behaviors of Juvenile Delinquent in the Juvenile Training Center Area 9, Songkhla Province. *Journal of Human Ecology*. 2014; (suppl): 85-91 (in Thai)

28. Lawrence, K. The Claim to Moral Adequacy of a Highest Stage of Moral Judgment. *Journal of Philosophy*.(1973).70:630-64
29. Pantaewan, P. Ecological Model and Health Behavior Change. *Journal of The Royal Thai ArmyNurses*.(2017).18(2) 7-1